

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 286

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

**REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA**
Targul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarife
și învoială.

Manuscrisele nu se in-
spoisă.

Alegeți!

Pornind din aprecierea falsă — intenționat falsă — a protestului ligei, Maghiarii se străduiesc să se însinue Austriei, Dinastiei, Triplei alianțe.

— Vedeți, spun ei, Valahii sunt dușmanii implacabili ai Austriei, ai Habsburgilor, ai Triplei alianțe. Valahii sunt falși, ei cochetează cu Rusia. Noi Maghiarii suntem în schimb buricul Monarhiei și bastionul invincibil al Triplei alianțe, noi suntem paznicii cei mai puternici aici la porțile occidentului.

Ocazia pare bine venită și e potrivită pentru a orbi pe cei naivi.

Să facem însă o mică analiză asupra acestei insinuații și să tragem apoi concluziile logice.

Austria a fost protectoarea binevoitoare a Maghiarilor din timpuri vechi, dar mai ales dela 1867 încoace.

Dinastia le-a creat un rol hotărâtor în cadrele statului ungar și i-a înzestrat cu toate atribuțiile de putere a statului.

O vorbă aruncată de Bismark, care spusese că Habsburgii trebuie să se razime pe Maghiari, a prins. S'a înjghebat dualismul. Nației unguerești i-s'a dat întreg statul ungueresc. S'a făcut totul, ca maghiarii să se întărească și ca vorba lui Bismark să se adevărească.

Națiunile nemaghiare li-s'au pus la dispoziție.

Și Maghiarii și-au început acțiunea cu toată puterea. Ei cari au fost și sunt și astăzi cu »libertatea« pe buze și cu »dreptatea« în proțap s'au aruncat cu lâcomie asupra națiunilor nemaghiare. Maghiarizarea forțată s'a deslănțuit cu o furie nebună.

Și rezultatul?

El vede și cel mai naiv. Maghiarii și-au risipit toate energiile cu procesul maghiarizării. Nemaghiarii au fost helotizați sistematic. Li-s'a confiscat dreptul limbii, și-au fost împiedecați de a-și apropria o cultură.

Intr'o parte slabire, în cealaltă o reacțiune sgduitoare.

În loc de a se obține rezultatul profet de Bismark, s-a creat o situație desnădăjduită. În loc de un stat ungar puternic, avem un vulcan, în care fierb cele mai grozave nemulțămiri.

Rețeta deci a fost cât se poate de nenorocită și aplicarea ei a produs efecte deaderptul fatale.

Maghiarii n-au răușit să se întărească, dimpotrivă acțiunea lor a provocat o astfel de reacțiune în sânul națiunilor sistematic oprimate încât continuarea procesului de maghiarizare anunță stări de-aderptul catastrofale.

Acest adevăr se desprinde cu toată tăria din logica faptelor și a situației actuale.

Ce înseamnă dară continuarea unei astfel de acțiuni, ce înseamnă consecuența în aplicarea profetiei lui Bismark? O nebunie, o sinucidere, o conjurație împotriva statului, împotriva Dinastiei, împotriva monarhiei însăși și în consecință și împotriva Triplei-alianțe.

Și cu toate acestea ce cer Maghiarii? Perpetuarea și sprijinirea sistemului de până acum.

— Viena și Tripla-alianță să ne dea mână liberă, să ne ajute împotriva naționalităților, să întărească maghiarimea?

Dar pentru Dumnezeu unde duce acest proces de »întărire«? Consultați faptele cari s'au desfășurat dela 1867 încoace. Analizați stările de azi. Priviți rezultatele.

E fatal, hotărât fatal să se mai bată calea apucată.

Dacă mai e o judecată în creierul celor cari conduc sorții monarhiei, atunci trebuie să se intervină curând, cât mai degrabă. Și aceasta în interesul monarhiei, în interesul Triplei alianțe, în interesul tuturor popoarelor din monarhie, inclusive și în interesul maghiarimei.

Nu le luați maghiarilor nimic din drepturile lor, dar dați-ne și nouă națiunilor oprimate toate drepturile lor. Luați-le maghiarilor toate privilegiile și nu ne dați nici nouă nici un privilegiu.

Faceți legi și instituții, cari să asigure în mod egal tuturor neamurilor din monarhie și mai ales din Ungaria dreptul desăvârșit la limba lor, la cultura lor, la naționalitatea lor, la economia lor și la protecția și sprijinul deopotrivă al statului.

În chipul acesta, numai așa, vom avea o monarhie puternică, o dinastie puternică, ș'o Ungarie puternică, ale cărei neamuri vor apăra cu energie integritatea statului, hotarele monarhiei, prestigiul și gloria Tronului.

Și vom avea de sigur și alianța statului român.

Alegeți!

Va învinge oare tot miopia și interesele străme ale capetelor neastâmpărate, ori va învinge rezonul, priceperea celor cumintți? (vn)

Impărțirea cercurilor. În

cercurile opoziționale discutându-se proiectul de împărțire a comunelor în circumscripțiile electorale, s'a pus întrebară, că oare se va putea discuta proiectul în cameră atunci, când îl va prezenta ministrul Sándor? Intrebat asupra acestei chestii, viceprezidentul Szász Káro'y a declarat, că proiectul nu se va putea discuta. Ministrul îl prezintă în cameră, deputații îl laudă cu încredință, ca orice raport și prin aceasta se ridică la valoarea de lege.

Iată un procedeu despotice!

Incep să se calmeze. După puvoial de atacuri la adresa oratorilor dela meetingul Ligei culturale, cari s'au debitat prin presa maghiară și vieneză, vin din Viena știri, că cele întâmplate cu prilejul meetingului dela Dacia și prezentate în colorii exagerate de presa austro-ungară se regretă, ce-i drept, dar că nu li se poate da »o prea mare importanță«. În cercurile competente vieneză se spune că ceea-ce se întâmplă acum la București, s'a întâmplat și la Berlin și la Petersburg pe timpul marei campanii a presei celor două țări. Tot astfel nu are o influență deosebită nici atitudinea filo-rusă și anti-germană a unei părți a presei opoziționiste maghiare. . . .

Raporturile sârbo-albaneze. Cu privire la raporturile actuale între Sârbia și Albania primministrul Passici a făcut în Scupștina următoarea declarație:

Politica externă a guvernului sârb nu și-a schimbat punctul său de vedere în ceea-ce privește Albania. Situațiunea în Albania nu e încă bine stabilită și noul guvern albanez are datorita de a regula această situație cât de curând, căci în cazul contrar regimul actual albanez, care se consideră ca cel mai bun, s'ar compromite.

Adunarea comitatului Alba-inferioară.

Chestia tratatelor româno-maghiare.

Luni în 30 Martie și-a ținut comitatul Alba-inferioară adunarea de primăvară în Aiud. Adunarea de astă dată a fost bine cercetată, încât sala cea mare a comitatului era arhiplină. Dintre membrii români au luat parte: d-nii Dr. Isidor Marcu Blaj, Dr. Iuliu Maniu Blaj, Dr. Alexandru Nicolescu Blaj, Teculescu Alba-Iulia, Dr. Velican Alba-Iulia, Dr. Ioan Pop Alba-Iulia, Dr. Marciac Alba-Iulia, Ștefan Roșian Blaj, Montani Zlatna, Aurel Cirlea Alba-Iulia, Totoian Kisfalán, I. Negruțiu jun. Blaj, Dr. Macaveiu Blaj, Dr. Oct. Prie Blaj, Amos Frâncu Benic, Dr. Ioan Rațiu Blaj, Dr. Sâmpăleanu Blaj, G. Pop Mihalț, Pataki Mihalț, Aur. C. Domșa Blaj, Petru Circu Ighiu, Andrei Hagea etc.

După prezentarea unor acte de importanță secundară șipanul pune la ordinea zilei cunoscutele hotărâri ale comitatului Pesta și ale societății culturale Emke în chestia tratatelor contelui Tisza cu Românii.

Primul orator este părintele canonic Dr. Isidor Marcu, care a prezentat și motivat într'un frumos discurs rezoluțiunea Românilor, pe care am publicat-o în n-ruul de alături. Oratorul a trecut în revistă diferitele faze caracteristice dezvoltării chestiunii naționalităților în Ungaria insistând cu deosebire asupra chestiunii Românilor. Vorbește pe larg despre nesocotirea legii naționalităților și trece apoi la cea mai nouă încercare de-a rezolvi chestia naționalităților, la tratativele inițiate de contele Tisza cu delegații partidului național român.

Cu satisfacțiune și cu recunoștință, zice oratorul, am aflat din declarațiunea făcută de dl ministru în parlament că pertractările s'au pus pe baze reale și s'au urmat cu sinceritate, bunăvoință și loialitate din ambele părți și cu acela seriozitate, care o merită momentuositate cauzel. Deși acul schimb de idei nu a condus la rezultatul dorit, totuși ele au stabilit forma pentru împăcarea maghiară-română, care o dorim cu toții.

Fiind chestiunea română de o importanță capitală nu s'a ocupat de ea numai presa și opinia publică, ci ea a format obiect de discuțiuni serioase în parlament, pronunțându-se asupra ei cei mai de frunte bărbați de stat ai Ungariei, fără deosebire de partid. Și acum când din bunăvoință a Reuniunii culturale Emke și a municipiilor Cluj și Pest-Pilis ni se imbie ocaziune să ne pronunțăm și noi asupra ei, cred, că suntem datorii a ne spune părerea asupra modului de a rezolvi această chestiune. Din acest motiv nici de cum nu putem adera la propunerea comitetului permanent, că adevărată chestiune să se ia dela ordinea de zi. — Nu putem fi însă de acord nici cu proiectul de rezoluțiune prezentat de dl. Török Bertalan și soții. Și noi luăm cu multă-mire act despre nizuința Dlui prim-ministru contele Ștefan Tisza de a rezolvi chestia de naționalitate, ca pe cea mai arzătoare problemă a țării noastre. Trebuie însă să constatăm că promisiunile făcute de dl ministru în parlament nu le aflăm satisfăcătoare.

Recunoaștem în ele multă bunăvoință, și am vedea în executarea lor o ameliorare a raporturilor dintre Români și guvernul țării, nu avem însă nici o garanță, că acestea se vor executa. Cele 11 puncte prezentate Dlui ministru de comitetul național și cetite în parlament sunt corecțiune logice ale principiului de egală îndreptățire proclamat în constituția patriei

noastre. Ele să pot implini, fără ca statul sau națiunea maghiară să sufere vre-o seadere, iar validitatea politică a Românilor ca Români, în viața de stat e o condiție și garanța cea mai puternică a dezvoltării lor culturale economice și soci-le.

După ce dl ministru a declarat, că nu poate executa legea de naționalități, nu poate schimba legea școlară care împedecă dezvoltarea culturală a homânilor, nu e aplicat a schimba politica de colonizare, iar legea electorală mai nouă astfel este întocmită, înec în virtutea ei influința Românilor în viața politică să se reducă deși apreciem patriotica niusință a Excelenței Sale de a împăca naționalitățile, nu vedem, că aceasta să se poată realiza rămânând numai pe lângă promisiunile și enunțatiunile făcute de dl ministru în parlament.

Oratorul prezentă de încheiere protestul de rezoluțiune al Românilor.

După kosutiștii Asztalos Kálman și Fogarassy Albert ia cuvântul dl. Dr. I. Maniu.

Discursul dlui dr. Maniu.

Dl dr. Maniu începe româneste. Cu aprobarea clubului comitatens discursul și-l continuă unguerește, ca să poată fi înțeles deplin din partea întregii congregații.

Dl Maniu ține se reflecteze înainte de toate vorbitorilor din tabăra Kossuthistă spunând între altele cam următoarele:

Fără să vreau să apar pe contele Tisza împotriva învinuirii, ce l-se aduce că ar fi stat de vorbă, cu noi românii, constat, că înainte de el au cerat o înțelegere cu noi nu numai fostul premier contele Khuen Hédeváry, mai înainte de el Wekerle șeful guvernului coalitiționist, ci chiar și pe vremea pasivității noastre, a tractat cu membrii comitetului național român fostul ministru Hieronimy. Rezultatul acestor pertractări a fost dat numai în parte în publicitate din partea noastră pentru motive de tactică politică. Ceea-ce îl deosebește pe Tisza de antecesorii săi este împrejurarea, că el a avut îndrăzneală să pună în discuție publică rezultatul acestor tratative dându-și seama de importanța uriașă a chestiunii de naționalități.

Dacă lui Tisza l-se face deci cap de acuză pentru că a stat de vorbă cu noi spre a cunoaște gravaminele noastre speciale și a cerat să ne împăce, acuză aceasta se poate face tuturor antecesorilor săi.

Domnii antevorbitori nu recunosc că noi Românii avem gravamine deosebite în țara aceasta. Au accentuat că ei nu cunosc legi, cari să fie considerat în special pe maghiari față de naționalități, nu cunosc ordinațiuni și dispoziții legale, cari să fi jignit într'un mod deosebit grupurile etnice nemaghiare existente pe teritoriul coronei sfântului Ștefan. Dacă există gravamine, dacă cineva are să se plângă împotriva guvernamentului, sunt toți cetățenii fără deosebire de naționalitate.

Nu vreau să amintesc nenumăratele nedreptăți, pe cari le suferim. Ar fi prea scurt timpul să-mi stă la dispoziție spre a le indica. Amintesc numai, că suntem scoși din legislația țării, din administrația, din școlă ni scoacă limba și n'avem putința să ne dezvoltăm ca națiune dar abstrăgând dela toate aceste, veți recunoaște și Dvoastră că legea de naționalități din 1868 crează drepturi speciale pentru apărarea individualității popoarelor nemaghiare, pentru aranjarea culturală și economică deosebită a aceloră. Așadar unde vă trebuie o mai mare jignire de drept pentru noi Românii pentru naționalitatea noastră, pentru organizarea noastră culturală și economică, decât că aceasta lege nu se execută și dl ministru prezident contele Tisza, a declarat în parlamentul din Budapesta că legea aceasta nici pe viitor nu o execută.

Vreau să constat numai, prin aceasta, că dacă fiecare cetățean poate

să vorbească aci de gravamine, atunci noi Românii, și peste tot naționalitățile, avem un plus de gravamine cari guvernamentul actual trebuie să le saneze fără amânare, în interesul acestei țări.

Baza principiară pe care stă azi partidul nostru național românesc este și astăzi ca în trecut: drepturi naționale pentru toate popoarele și democratizarea țării și sistemului de ocărâmul de azi, care exchide partea cea mai mare a cetățenilor dela viața de stat. Ca și în trecut — ca să răspund la învinuirile antevorbitorilor pretinde în programul său dreptul de vot universal, în convingerea, că numai prin eliberarea valahilor și prin încetarea domniei de clase poate privi aceasta țară cu încredere în viitor.

Programul partidului nostru național nu este întocmit, ca el să poată fi restrâns ori dilatat după împrejurările schimbătoare ale vremilor. Antevorbitorii au combătut încercarea contelui Tisza de a ne împăca pe noi cu amenințarea, că dacă astăzi ni se vor da drepturile, pe cari le cerem și cari ce compet, peste câțiva ani desvolțându-ne noi vom veni cu pretențiuni și mai mari. Să o știe acești domni, că programul partidului național românesc de astăzi este același ca și acum 25 ani, ca și acum 150 ani. Programul nostru național nu cuprinde nici o cerere mai mult astăzi decât în anul stergerii lobăgiei, deși de atunci ne-am dezvoltat foarte mult. Nu cuprinde nici chiar atât cât a promis, că ne va da Kossuth Lajos, cu a cărui nume se împodobește partidul independent de astăzi, pe vremea, când făcuse pactul cu Cuza.

Din punctele acestui program contele Tisza n'a fost aplicat să implinească nimic. De aceea noi nu avem încredere în contele Tisza, deși recunoaștem, că e o personalitate deosebită și dându-și seama de importanța acestei chestiunii și de responsabilitatea ce o are a încercat să ne cunoască dorințele. Dacă a eșuat încercarea de a afla un modus vivendi sigur, ca va veni vremea, când va trebui să se țină pe deplin seamă de dorințele și de trebuințele dezvoltării poporului românesc.

Chestiunea românească se prezintă în complexul chestiunilor politice astăzi în felul următor: Sunt capabili maghiarii ca să nimicească națiunea română s'au nu? Răspunsul se impune dela sine: dacă în cursul celor 10 secolii n'au putut să ne nimicească, dacă în era aceasta a ideii unitare naționale maghiare nu numai nu ne-au cunoscut, dar ne-au constrâns ca să ne închegăm rândurile și să ne organizăm cu stabele noastre puteri economice și culturale, încât să putem privi cu încredere la orice eventualitate, nu mai locuie îndolăci, că maghiarii nici în viitor nu ne vor putea nimici ci va trebui să se împăce cu situația ce o crează existența noastră. Numai o cale îl stă deschisă unei politici maghiare prevăzătoare și anume: Să ne asigure toate drepturile libere dezvoltării, pe cari le pretindem și pe cari trebuie să ni le dea fără nici o rezervă. Aceea ce ne-a dat contele Tisza, ne-ar da ori care guvern. Nu putem fi cu încredere față de dânsul, fiindcă în afară de recunoașterea, că chestia românească trebuie rezolvită nu se deosebește într'un nimic de ceialaltii politicieni maghiari și pentru că nu voește a ne acorda drepturile, cari ne compet.

În fața pretenziunilor noastre, Dv. ne prezentați doctrine nouă neacceptabile din partea noastră. În casa țării, în comitate, la întruniri accentuați mereu ideea statului unitar național. Aceasta idee noi nu o putem accepta, abstrăgând dela toate calculele, nici pentru acela că nu-i definită. Am întrebat de atâtea ori deputații noștri au insistat în dietă, ca să se precizeze această doctrină de stat și să ni se spună că ce este de a se înțelegere sub fraza aceasta? Răspuns pozitiv nu am primit dela nime. În dietă ni s'a spus că ideea statului unitar național definit nu se poate, ci numai simț. Iam dați voie ca să declar, că o astfel de teză, din care trebuie să rezulte atâtea consecințe, în viața de toate zilele trebuie să fie precisă, căci altmădă cu prilej la o mulțime de interpretații jignitoare pentru o parte sau alta. Aceasta idee în

Practică nulifică existența națională a Poporului român ceea ce noi nici când nu putem accepta.

Proiectul de rezoluție înaintat de păr. canonic Dr. Marcu dă expresie adevăratelor interese ale acestei țări și ale tuturor popoarelor conlocuitoare și de acela rog ca să fie primit din partea on. congregațiilor comitateneze.

Vorbirea d-lui Maniu a fost ascultată până la sfârșit în cea mai perfectă liniște, aprobată ici colo de întreaga congregația și primită de Românii prezenți cu entuziaste aplauze.

Subt impresia discursului dlui Maniu dl. Fogarasi a ținut să însușească câteva cuvinte de scuze, pentru expresiuni prea aspre, ce le folosise la adresa românilor, iar dl. Török Bertalan, care a luat cuvântul, s'a mulțumit să zică câteva cuvinte în mijlocul unei neliniști generale întru sprijinirea propunerii comisiei permanente.

La votare se primește propunerea comisiei permanente cu majoritatea voturilor.

La raportul vicecomitelui au mai luat cuvântul părintele Ștefan Boșian, d-l Dr. Octavian Prie și Dr. Ioan Sâmpălean cerând ștergerea mai multor rele cari bântuie viața administrativă comitatensă.

Membrul D. O. Prie, a supus unei critici aspre isodecebi situația culturală și economică a comitatului, care lasă mult de dorit. Cere drumuri bune, aranjarea și regularea satelor, regularea văilor, împădurirea ceastelor etc.

D-l Dr. Ioan Sâmpălean relevă cu deosebire apariția tristă, că în administrație nu se aplică și Români. Din cel o sută de oficiali administrativi din comitatul Albei inferioare Români au deabea un singur pretor. Cere să se renunțe la acest exclusivism păgubitor. Celelalte obiecte deia ordinea zilei au fost trecute repede prin ședință.

Cor.

Legislativ. Din Budapesta se anunță că zilele acestea camera va ține din nou o ședință formală, în care se va declara de închisă sesiunea actuală. Ședințele pot vor fi prorogate până în 20 Aprilie c. Atunci se va începe noua sesiune, se aleg viceprezidenții și se fac alte formalități.

Camera magnaților a ținut ieri o ședință. A fost prezent și episcopul nostru Hossu. S'au votat câteva proiecte, acceptate în cameră.

Delegațiunile se vor întruni, cum am anunțat, la 28. Aprilie c. în Budapesta. Se zice, că pentru deschiderea delegațiilor va veni la Budapesta și M. Sa.

La chestia împărțirii circumscripțiilor electorale. Ministrul de interne a adresat municipiilor comitatene un ordin, cerând, ca împărțirea cercurilor de votare să fie elaborată până cel mult în 15 Mai, fiind supusă ministrului de interne spre aprobare. În acest ordin se dau diferite îndrumări cum au să se formeze noile cercuri de votare. Intre altele se dispune, că acolo unde numărul alegătorilor trece de 1500 să se formeze două cercuri de votare, ținându-se cont de localuri de votare corespunzătoare, de depărtări, de linii de comunicație etc.

Alte dispoziții privesc formarea nouilor comisii centrale electorale, încetarea lucrărilor pentru rectificarea listelor electorale pe baza legii celei vechi electorale. Un alt ordin dat în conțelegere cu ministrul de culte se referă la viitoarele comisii de examinare, cari vor avea să stabilească cunoștințele în scris și cetit ale alegătorilor.

Desmințire. Știrile lansate de unele ziare despre intenția guvernului austriac, de a face pe viitor imposibilă în «Reichsrath»-ul austriac continuarea obstrucției prin decretarea pe baza §-ului 14 a unui nou regulament intern sunt desmințite de ziarul oficios «Fremdenblatt».

La noi și aiurea.

Intr'una dintre ședințele sale din săptămâna trecută, Reichstag-ul german a luat în discuție raportul comisiei de verificare a mandatelor.

În urma unei vacanțe, ordonându-se alegere nouă în circumscripția Osterburg, candidatul (conservator) a înrunit (la balotaj) 13288 voturi, iar contracandidatul (național-liberal) 10995 voturi. Comisia avea să verifice mandatul candidatului conservator ales cu majoritate însemnată.

În raportul său comisia constată, însă, că un apel electoral, distribuit de partizanii candidatului conservator, a fost iscălit de numeroși membri ai autorităților comunale și civile cu indicarea amănunțită a funcției lor. Comisia, pornind din convingerea că prin aceste iscălituri oficiale s'a exercitat asupra corpului electoral o presiune neingăduită, hotărăște să anuleze toate voturile alegătorilor de pe teritoriul asupra căruia se extinde competența persoanelor oficiale iscălite pe apel. Anulându-se, astfel, un număr de 2329 de voturi, candidatul conservator ales rămâne în minoritate. Comisia propune, prin urmare, să fie proclamat ales contracandidatul național-liberal.

Reichstag-ul german, după o scurtă discuție, aprobă cu 176 voturi contra alor 149 propunerea comisiei și, anulând mandatul celui ales, proclamă ales — în numele principiului libertății alegătorilor — pe cel rămas în minoritate.

Pentru noi cești din Ungaria cari am asistat și noi la o mulțime de contestații electorale, dezbătute parte în parlament, parte înaintea Curții de Casație, faptul anulării alegerii pare aproape o poveste. În cazul apelului conservator din Germania n'a intervenit nici o ingerință directă a autorităților; nici un alegător n'a fost silit în mod direct să-și dea votul pentru candidat conservator, — a fost numai o presiune morală și chiar și aceea indirectă: indicarea, din partea membrilor corpului autorității, a funcției lor. Un amănunt neînsemnat, aproape fără orice importanță, în care însă Reichstag-ul german totuși a întrezărit o presiune morală de neingăduit la alegeri libere; o presiune care se poate exprima în distincția că alegătorii în chestiune n'au iscălit apelul electoral în calitate de alegători (în care caz n'ar fi fost nevoie de indicarea precisă a funcției lor), ci în calitate oficioasă de funcționari ai statului...

La noi, în urma alegerilor «libere» din 1910, s'au contestat peste 100 de alegeri. Numai partidul nostru național a contestat 5, mărginindu-se la alegerile mai clasice sub raportul încălcării de lege. Iar dintre aceste mai tipice au fost alegerile dela Vinț, unde d-l Dr. Iuliu Maniu a rămas în minoritate fiindcă parte dintre alegători au fost oprți, prin puterea balonetelor, dela urnă; dela Ighiu, unde d-l dep. Alexandru Vaida a rămas în minoritate cu 1 vot, după ce peste 20 de voturi ale lui au fost înregistrate ca date pentru un al treilea candidat fictiv, anunțat de partizanii contracandidatului guvernamental; și cea dela Orăștie, unde cumpărarea voturilor s'a făcut cum se cumpără mărfurile într'un târg de țară. Nenumărații martori chemați să facă declarații au confirmat toate aceste abuzuri electorale și, cu toate acestea, înalta Curte de Casație n'a anulat nici măcar una dintre aceste alegeri păcătoase.

Stăm în fața alor două apariții absolut opuse: de o parte tendința de a asigura libertatea alegerilor chiar și în paguba partidului guvernamental, de altă parte sfortarea aproape supraomenească de a împiedeca manifestarea opiniei publice, potrivitvne guvernului. Care este acum fondul sufletesc al acestor două apariții atât de divergente? Ele izvoresc din conștiința forței și a slăbiciunii.

Conștiința germană simte și știe că neamul german nu poate să piarză nimic lăsându-se curs liber manifestării voinței maseilor; iar conștiința ungurească simte și știe că neamul unguresc se duce spre prăpastie dacă nu se împiedecă, cu toate mijloacele, manifestarea voinței publice. Conștiința germană este alimentată din credința în viitorul german întemeiat pe puterea de cultură a elementului german; conștiința ungurească nu poate să se alimenteze dintr'o astfel de credință, pentru că elementul unguresc li lipsește puterea de cultură. (De aceea au și primit Ungurii cu atâta ușurință în sânul lor elementele jidovești; de aceea în întreg trecutul unguresc, cultural și istoric, nu găsim o singură personalitate de origine ungurească)...

Încercările ungurești de-a înăbuși opinia publică sunt cea mai vădită dovadă a slăbiciunii sufletului unguresc. Ungurii simt că nu sunt și nu vor fi nici odată destul de tari ca să întrozeze domnia legilor, iar când, totuși, fac concesii în acest domeniu, o fac de frică și teamă — tot dovezi de ale slăbiciunii lor morale.

În marea luptă între elementul unguresc și elementul român, luptă ce dăinuiește de mult și acum se apropie de sfârșit — izbânda trebuie să fie a elementului românesc, pentru că dintre aceste două elemente numai el are putere de cultură, trecut și tradiții...

rea de cultură a elementului german; conștiința ungurească nu poate să se alimenteze dintr'o astfel de credință, pentru că elementul unguresc li lipsește puterea de cultură. (De aceea au și primit Ungurii cu atâta ușurință în sânul lor elementele jidovești; de aceea în întreg trecutul unguresc, cultural și istoric, nu găsim o singură personalitate de origine ungurească)...

Încercările ungurești de-a înăbuși opinia publică sunt cea mai vădită dovadă a slăbiciunii sufletului unguresc. Ungurii simt că nu sunt și nu vor fi nici odată destul de tari ca să întrozeze domnia legilor, iar când, totuși, fac concesii în acest domeniu, o fac de frică și teamă — tot dovezi de ale slăbiciunii lor morale.

În marea luptă între elementul unguresc și elementul român, luptă ce dăinuiește de mult și acum se apropie de sfârșit — izbânda trebuie să fie a elementului românesc, pentru că dintre aceste două elemente numai el are putere de cultură, trecut și tradiții...

Direcția democratică.

— Reflexiuni. —

(Urmare.)

Pe când statul și-a creiat funcțiunile nouă, democratice, funcțiunile lui primitive de a se îngriji de siguranța publică s'a simplificat. El a renunțat gradat la puterea polițaiă și de autoritate, care era mai mult garanția iuridică, a privilegiului faptic de care se bucurau clasele dominante. Astfel au fost șterse rând pe rând legile cari stângeneau libertatea de gândire și a cuvântului, libertatea de întrunire și de asociare căci aceste libertăți pe drept cuvânt apar înaintea poporului suveran ca atribuțiile necesare ale suveranității sale.

Îndată ce s'a ivit în spirite noțiunea pactului politic, statul a trebuit să lăpede dela sine tot ceea ce făcea din el instrumentul unei suveranități superioare și exterioare obștei cetățenești. În consecință el a trebuit să restituie individului tot ce a luat dela el regimul vechiu, mai mult pentru siguranța proprie și a funcționarilor săi decât pentru siguranța publică.

Însă poporul este numai esența. El să realizează în fiecare din membrii săi nu ca suveran ci ca supus care plătește dări, care aleargă la judecătorii ca să caute dreptate, care este dator să-și jertfească sângele pentru patria comună. Suveranul adevărat nu este el, ci acela cari au ajuns la putere ca delegați și partizanii lor și cari mai mult s'au impus decât au fost aleși de bună voie. Aceștia exercează suveranitatea și dreptul de dispunere. Aceștia împun poporului dări; aceștia îl judecă, îl conduc și fac administrația.

Un popor nu intră de-a dreptul în regimul democratic, și suveranitatea poporului înaintea de a aparține tuturor revine acelor cari sunt în posesiunea averei și a științei, fiindcă înainte de a se stabili democrația, știința era accesibilă numai pentru cei cu avere. Toți funcționarii les din clasele acestea și astfel să statorosește regimul de clase agravat de fanatism și nepotism.

Numai după ce să întărește regimul democratic se decentralizează serviciile publice. Numai atunci pot fi organizate și asigurate acestea servicii prin asociații de funcționari sub controlul asociațiilor multiple, a căror totalitate devine reprezentanța luminată și competentă a poporului suveran și în același timp un mijloc de echilibrare a tuturor intereselor. Numai atunci își poate asigura fiecare cetățean suveranitatea sa împotriva oricărui amestec neferit, cea suveranitate care cu ajutorul asociației a devenit o realitate în statul transformat și însuși controlat.

Aceasta transformare a statului și-a raporturilor sale față de toți și față de unul fiecare nu se poate îndeplini fără să-i schimbe în același timp structura și funcționarea partidelor politice.

Opoziția vecinică dintre aceia cari regretă trecutul și aceia cari aspiră să realizeze viitorul nu va înceta de tot nici când.

Însă deja se poate observa, că din cauza desvoitărei democratice partidele conservatoare sunt silit să urmărească scopul lor prin mijloacele democrației și să declare alipirea lor cătră principile ei fundamentale.

Progresele culturii democratice vor avea de rezultat, că conservatismul politic și social nu se va lega decât de starea ce este, fără speranța a se mai întoarce la starea ce a fost. Aceste progrese tot odată vor face ca partidele politice să nu mai reprezinte momente istorice și regime sociale omogene și complete, după ce creierul statului de cătră un partid nu va mai fi

nici posibil nici de dorit, ci statul prin asociațiile multiple va fi silit să devină instrumentul iuridic al tuturor. Iar dezvoltarea vieții politice autonome și decentralizarea administrativă după loc și după categorii vor termina opera democrației.

E foarte probabil, că îndată ce va ajunge regimul democratic la un oarecare grad de desăvârșire, dorințele referitoare la menținerea ori modificarea statutului politic și social nu vor fi exprimate prin partide politice și nu vor fi realizate prin grupuri politice atât de simple și de omnipotente cum sunt parlamentele noastre. Deja în parlamentele acestea, partidele sunt atât de puțin apte de a exprima toate trebuințele, toate dorințele cetățenilor diferentiți după categorii, încât ele sunt constrânse să comande membrilor din partid să se asocieze afară de cadrele acestuia spre a-și satisface trebuințele lor de categorii ori de regiune.

Deci se poate prezice fără mare îndrăzneală, că în regimul democratic organele încredințate cu elaborarea legilor se vor transforma și că parlamentele din viitor nu vor fi altceva decât reprezentarea tuturor categoriilor sociale, a tuturor modurilor de activitate socială exprimate prin asociațiune. Atunci nici înăuntru nici în afară de parlament nu va mai fi lipsă de partide și acelea vor dispărea dinaintea formelor multiple de asociațiuni limitate în spaț, la un singur obiect și în timp la cucerirea acestui obiect.

Starea aceasta nu va însemna pacea finală în societate și în stat ci va fi numai o stare organică de luptă și de cooperare, în conformitate cu firea care nu încetează a se asocia și nu se obosește a se opune.

Fiecare individ, care are facultatea de a cumpăni liber motivele sale, e în continu pe teren de luptă. Asociația însăși, a cărei merit principal este că a ridicat individul din omogenitatea mentală inertă carea făcea din gesturile lui un simplu reflex a îndemnatărilor întinse și a presiunilor exterioare, este un teren de luptă și de cumpănire liberă. Tot așa va deveni un teren de luptă și de cooperare întreaga societate, când va consta din o totalitate de asociații din cari una fiecare își urmărește scopurile sale prin federație, prin schimbări, prin conflict cu toate celelalte și astfel permite fiecărui membru al său să se facă părtașul contrastelor particulare de reciprocitate, precum și părtașul pactului social, asemenea de reciprocitate, care le cuprinde și le sancționează pe toate celelalte.

Dacă primim sistemul de guvernare maghiar din punctul de vedere al direcției democratice și a curentului democratic modern, care înalțează trezistibil, constatăm, că politica de guvernare maghiară e în contradicție directă cu principiile fundamentale de libertate și de egalitate a acestui curent.

Mentalitatea politică greșită inaugurată cu principiul națiunii politice maghiare indivisibile și unitare s'a îndreptat conștient împotriva ideilor de libertate și de egalitate. După cum scrie d. Maniu principiul națiunii politice a fost întregit cu alte două, adevăc cu principiul despre caracterul național maghiar al statului și că în statul acesta poporul maghiar constituie exclusiv elementul alcătuitor și susținător de stat. Acestea principii au zădărnicit de tot posibilitatea libertății și a egalității.

Pe urma mentalității politice greșite și a principiilor isvorâte din ea, s'a introdus dominațiunea claselor sociale maghiare, cari prin poziția lor materială și intelectuală au ajuns la putere și spre susținerea acestei dominațiuni s'a introdus dominațiunea de rasă.

Adevăc s'a format starea atât de condamnată din punct de vedere democratic, prin care suveranitatea poporului în stat a devenit patrimoniul exclusiv și exclusivist al claselor sociale maghiare suprapuse. Acestea clase au câștigat puterea de stat și prin aceea au eșerlat suveranitatea poporului după bunul lor plac Toți funcționarii au eșit din clasele acestea, toate funcțiunile și serviciile publice au fost ocupate de membrii claselor, cari au știut să tragă toate avantajele împreunate cu dominațiunea politică. Astfel s'a instituit și întărit în țara noastră regimul de clase, cu favoritismul și nepotismul lui.

Numai cât la noi regimul acesta a fost agravat prin identificarea intereselor acestor clase sociale maghiare cu interesele poporului maghiar. Aceste clase pentru a consolida dominațiunea lor au știut exploata susceptibilitățile deosebirei de rasă și motivele naționale isvorite din diferențele etnice și între locuitorii acestei țări, spre a stărni ura și gelozia împotriva la tot ce nu e maghiar. Astfel pe motivul, că naționalitățile nu pot fi împărțite de dreptul politice, pentru că stau pe un grad de cultură inferior și nu sunt demne de încredere, clasele sociale ma-

giare dominante au făcut și susținut deosebirea între cetățenii aceleiaș patrii prin care celor favorți le-au hărăzit dominațiunea și avantajele ei, iar celor urgișiți impunerea necondiționată și orbecarea în întunerecul neștiinței și neputinței.

(Va urma.)

Apropierea româno-rusă.

Voci de presă.

Fiind acum mai mult ca ori-când la ordinea zilei chestia unei apropieri ruso-române credem interesant a reproduce părerile unora din cele mai cu vază ziare rusești și franceze în această materie :

„Novoje Vremia” scrie despre apropierea româno-rusă :

Această apropiere e o importantă dovadă despre creșterea prestigiului nostru european și dă cea mai strălucită dovadă despre încercările de intimidare discutate în timpul din urmă cu atâte insistență în Germania și Austro-Ungaria.

„Le Temps” află din Petersburg:

Încercările unei apropieri ruso-române au făcut progrese îmbucurătoare și s'a ajuns la un acord în mai multe privințe, iar acum se discută comunitatea de interese în Marea Neagră. România și Rusia lucrează în comun pentru menținerea Turciei în Bosfor, căci o consideră ca o santineală a Dardanelor. Rusia nu are de gând să pună pe tapet chestiunea Dardanelor, iar dacă într'o zi va fi pusă totuși în discuție, va fi foarte ușor să se ajungă la o înțelegere între România și Rusia. Privitor la Albania exista deja un acord româno-rus. Rolul României în această chestiune e foarte favorabil și va face tot posibilul pentru a înlătura neînțelegerile albanosârbe. Cu ajutorul Bucureștilor în momentul hotărâtor Rusia va putea să-și impue voința în Albania.

Ziarul „Rjecs” surprinde lumea cu știrea, că prințul Ferdinand al României, pe lângă planul de-a căsători pe fiul său Carol cu o mare ducesă rusească, mai folosește călătoria sa și pentru niște constatări politice de mare importanță. Prințul Ferdinand, fiind un mare aderent al alianței balcanice, va pedia la Petersburg, cu câțără parte un bloc balcanic, din care să facă parte România, Sârbia, Grecia și Muntenegru.

Circumscripțiile electorale.

(Urmare.)

Județul Târnavei-mici.

- C. Sân-Mărtinului, cu sediul în Dico S. Mărtin, are 44. comune.
- C. Ibașfalăului, cu sediul în Ibașfalău, numărul comunelor 40.
- C. Hususău, cu sediul în Hususău, 24. de comune.

În circumscripțiile aceste avem puternice minorități române. Circumscripția Hususăului e nouă, are malotriete săsească-ungurească. Guvernul a făcut se vede un cadou Sașilor pentru politica lor patriotică umilită.

Județul Cojocnei.

- C. Huedinului, sediul Huedin, 66 comune.
- C. Hida (Hidalmás), sed. Hida, 68. comune.
- C. Cojocnei, cu sediul în Cojocna și 47. comune.
- C. Teacă, sediul Teacă, cu 53. comune.

În cercurile aceste avem minorități considerabile, în deosebire în circumscripțiile Cojocna și Teacă. În Cojocna am avut și candidați români.

Județul Caraș-Severin.

- C. Balint, sediul Balint, comune 46.
- C. Bozovici, sediul Bozovici, are 67. comune.
- C. Caransebeș, cu sediul în Caransebeș și cu 81. de comune.
- C. Murăș-Berchiș, sediul în Berchiș, are 80. de comune.
- C. Oravița, sediul Oravița, 19. comune.
- C. Orșova, sediul Orșova, 44. de comune.
- C. Reșița, cu sediul în Reșița și cu 24. de comune.
- C. Lugoj, alcătuit singur din orașul Lugoj.

Județul Maramurăș.

- C. Ocna-Sugatag, cu sediul în Șugatag și cu 35. comune.
- C. Vișeu-de-sus, sediul Vișeu-de-sus, are 16. comune.
- C. Sighetului, cu sediul în Sighet. 18. comune.

Mai sunt trei cercuri : Huat (20,

comune), Ōkŕmeş (35. com.) și Tăceş (32. comune), în cari sunt pușini Români. În general Românii din Marmașia nu sunt organizați și pregătiți pentru o luptă electorală.

Județul Murăș-Turda.

Circumscripții cu mai mulți alegători români sunt două.

C. *Bandului*, cu sediul Band și cu 53. de comune.

C. *Reghinului*, cu sediul în Reghinul-săseș și 42. de comune.

Celelalte două, a *Gherneșului* și a *Serelei* de pe Niraj sunt săculești.

Județul Târnavei-mari.

C. *Cohalmului*, cu sediul electoral în Cohalm, 27. comune.

C. *Mediaș*, sediul Mediaș, 28 comune.

C. *Sighișoara*, sediul Sighișoara, 26. comune.

C. *Agnitei*, sediul în Agnita, 44 comune.

Sunt cercuri cu majorități săseșo-ungurești. În cercul Agnitei avem mai mulți alegători români, dar nu sunt organizați, n'are cine să le strângă rândurile.

Județul Sătmăruului.

Circumscripțiile cu alegători români mai numeroși sunt:

C. *Seini*, cu sediul Seini, 37. de comune.

C. *Somcutei*, cu sediul Somcuta-mare. Numărul comunelor este 60.

C. *Bala-mare*, sediul Bala-mare, cu 23. comune.

C. *Carei*, sediul e în Careii-mari, numărul comunelor e 22.

În aceasta circumscripție numărul alegătorilor români e mic, iar în restul de 4. circumscripții e dispărent.

(Va urma.)

Comasările și importanța lor în România.

Di Dr. G. Maior, profesor la școala superioară de agricultură a vorbit zilele trecute la societatea „Progresul silvic” din București despre comasări și importanța lor în fața unui public ales. Ședința societății a fost prezidată de dl inspector silvic Orăscu.

Dintr-o dare de seamă mai lungă a „Universului” reținem următoarele părți:

Importanța chestiunii tratate a fost înverdată atât din punct de vedere agricol, cât și din punct de vedere forestier.

Comasările ar trebui — a spus între altele d. prof. dr. Maior — să precedă oricăror alte reforme agrare. Agricultură noastră nu produce atât cât ar trebui să producă. Repartiția proprietății rurale e nemulțumitoare. Se simte nevoia creării unei proprietăți mici, care să fie trăsura de unire între mica și marea proprietate. Și se speră ca, printr-o nouă repartiție, lucrurile să meargă spre bine. Dar nu numai în arendările cu termene scurte, în schimbările continue de persoane și de sisteme de cultură trebuie văzut răul. Formele ciudate ale autorității dintre moșii răzeșilor și moșnenilor, „curelele” și „sforile” de moșii cu lățimi de câte o grăpă-două și cu lungimi de kilometri și în alte părți terenurile răspândite contribuie mult ca agricultura să nu se poată face în mare parte altfel decât în chip rudimentar. În trecut pe timpul regimului păstor și nomad pastoral, forma de făși, de sfiori și curale a moșilor își avea rostul ei, bine lămurit; astăzi nu mai e decât o pledecă a dezvoltării ce ar trebui să ia agricultură.

În Austro-Ungaria, în Transilvania mai ales, s'au făcut numeroase comasări, începând de prin 1870 și rezultatele au fost cât se poate de mulțumitoare: acolo unde au fost făcute, agricultura a luat un frumos avânt și starea economică și culturală a țărănilor a proșpătit din an în an. Sunt sate care au ajuns la o bună stare ce nu și-au închipuit-o cu puțință. Aceste bune rezultate ar trebui să ne servească drept pildă. Dar, înțelegându-se necesitatea comasărilor și la noi, e strict necesar să se țină seamă și de experiența celor cari au lucrat în această direcție. Ar trebui să nu fie angajați decât ingineri pe a căror pricepere să se poată conta, oamenii cu pricepere și în chestiunile economice — cum de pildă sunt inginerii silvici, — și ar trebui de asemenea format un corp de agronomi de stat pentru justa evaluare a terenurilor comasate. Pământul fiind același la noi, pe întinderi de sute de kilometri pătrați, comasarea s'ar face ușor, reducându-se aproape la schimburi între proprietari. Statul ar urma să înlesnească operațiunea, acordând scutirea de taxe de timbru pentru actele ce ar fi să se încheie.

D. Maior a vorbit în urmă despre importanța și necesitatea pădurilor comunale, afirmând totdeauna convingerea

d-sale că pădurile moșnenilor și răzeșilor n'ar trebui răscumpărate de stat — după cum se aude — ci Statul să înlesnească numai replantarea acelor păduri prin procurarea, în cantități mari, a puștilor necesari.

ȘTIRI.

— 21 Martie 1914.

Știri din România. D-nii generali *I. Cuișer* și *Al. Iarca*, foști comandanți de corpuri de armată, vor îndeplini în viitor rolul de subinspector generali ai armatei, suplinind în funcțiune pe A. S. R. principele Ferdinand.

D-l general de divizie *Const. Hârjeu*, aflat în poziție de disponibilitate, a fost rechemat în activitate de serviciu pe ziua 1 Aprilie v. 1914 la vacanța ce este ca comandant al cetății București și inspector al fortificațiilor.

Din prilejul mutărilor și înșințării în armată, făcute pe ziua de 1 April, au fost înaintați la gradul de general d-nii colonelii *Ioan Herăscu*, *Ioan Muică*, *Scarlat Panaitescu* și *Constantin Manolescu*.

Pe lângă direcția comerțului din ministerul de industrie și comerț, va funcționa, cu începere dela 1 Aprilie un birou, care va culege pe viitor toate datele necesare convențiilor comerciale cari urmează să le încheie România cu statele străine. Acest birou este prevăzut în noul budget.

La ministerul industriei și al comerțului se prepară textul unei convențiuni comerciale ce urmează să se încheie între România și Egipt.

Conform proiectului de lege asupra organizării *Nouei Dobroge*, care va fi depus zilele acestea pe biroul parlamentului, — noul teritoriu este împărțit în două județe: *jud. Dârstor* cu capitala *Silistra*, care va purta ca marcă efigia lui *Mircea cel Bătrân*, și *jud. Dobrici* cu capitala *Bazargic (Dobrici)* având ca marcă un far. Legile și regulamentele din restul țării vor fi aplicate și în teritoriul anexat, cu modificările cuprinse în proiect. În expunerea de motive se spune, că proiectul de organizare a noului teritoriu este stabilit pe baza a două principii fundamentale:

1) Instituirea unei prime organizații administrative, chemate să înceapă și să prepare unificarea administrativă completă a acestui teritoriu cu restul țării, și

2) Asigurarea unei dezvoltări locale liniștite, atât de necesară după lungile tulburări ale războiului balcanic.

„*L'Indépendance*” anunță, că *budgetul statului se va ridica pe viitorul exercițiu la 595 milioane. Creșterea totală, la venituri și cheltuieli e de 60 milioane. Budgetul va fi depus în primele zile ale săptămânii viitoare.*

D-l *I. G. Duca*, ministrul instrucției publice a dat, pe baza referatului consiliului de inspectori școlari, o decizie, prin care a refuzat înființarea de școli normale din inițiative particulare.

D-l *I. Ursu*, agreeat definitiv la catedra de istoria medie, modernă și contemporană dela facultatea de litere din Iași, a fost ridicat pe ziua de 1 Aprilie, la rangul de profesor titular la catedra pe care o ocupă.

Consiliul profesional al facultății de medicină din București, discutând chestia reorganizării învățământului farmaceutic, a ajuns la concluzia, că acest învățământ trebuie să constituie o facultate distinctă de facultatea de medicină, în care scop va interveni pe lângă d-l ministru al instrucției.

Teologii noștri și d-l Octavian Goga. O frumoasă manifestare, mișcătoare mai ales în simplitatea ei, au organizat elevii seminarului gr. ort. român din Sibiu — d-lui *Octavian Goga*, care prin drama sa contribuie în măsură atât de mare la întărirea conștiinței naționale.

În seara de Marți, un cor alcătuit dintre ei, s-a prezentat pe neașteptate la casa d-lui *O. Goga* și l-a surprins cu patru cântece frumoase.

Serenada aceasta, sărbătorirea acesteia fără discursuri, de multe ori prea studiate, este cea mai grăitoare dovadă cât de bine a știut *Goga* să exprime sentimentul obștesc care se îndreaptă, cu credință neștrămutată, spre realizarea nădejzilor sale naționale.

Inaugurarea fundației Carol. Din București ni se scrie: În cursul lunii Aprilie se va face cu o deosebită solemnitate inaugurarea noului palat al fundației universitare Carol. La inaugurare va asista M. S. Regele și familia princiară, membrii guvernului, profesorii universitari și membrii Academiei. Cu această ocazie se va ține în aula fundației, care este cea mai frumoasă și mai mare sală de conferențe

din România, prima conferență de deschidere, de către *A. S. I. Principele Victor Bonaparte*, care a fost invitat în mod special, în acest scop, personal de către M. S. Regele Carol. A. S. Imperială, principele Bonaparte, a acceptat cu bucurie înalta invitațiune, iar d-nul profesor *Tigara Samurcaș*, directorul fundației, a fost anunțat de către secretele A. S. I. că în ceea ce privește ziua ținerii conferinței o lasă la aprecierea direcțiunii fundației.

Gererea pentru extradarea studentului Mândăchescu. Cetim în „*Minerva*”: Se știe că *Ilio Cătărușu*, bănuț ca autor al atentatului din Dobrița s'a servit de pașaportul studentului Mândăchescu ca să treacă în Ungaria. Mândăchescu a fost dat judecății pentru că a contravenit la legea pașapoartelor și acum se află în prevenție. Camera de punere sub acuzare din Dobrița a cerut parchetului de Ilfov, prin comisiune rogatorie să trimească acolo pe studentul Mândăchescu, ca fiind supus austro-ungar. Pentru satisfacerea acestei cereri e însă nevoie de estradarea lui Mândăchescu și aceasta a fost cerută guvernului prin legățiunea austro-ungară din București.

Judecătorul de instrucție a comunicat lui Mândăchescu cererea camerei de punere sub acuzarea din Dobrița. Mândăchescu a declarat că nu e supus austro-ungar, ci e cetățean român, născut în comuna Glodeanu-Sărat din județul Buzău. Ca atare cererea autorității judecătorești ungare nu poate fi satisfăcută. Dar chiar dacă Mândăchescu n'ar fi român, extradarea lui n'ar putea fi admisă, pentru că atentatul din Dobrița a fost calificat ca o crimă politică și extradarea nu e admisă pentru crime politice. Până acum guvernul n'a luat nici o hotărâre cu privire la cerere pentru extradarea lui Mândăchescu.

Dar pentru motivele ce le-am arătat, guvernul nici nu poate admite cererea îndrăzneată a autorităților ungare.

Accidentul de aeroplan al locot. Protopopescu. Din Targoviște se anunță: Aviatorul locot. Protopopescu a sosit aici alături după prânz, cu un aparat „*Farman*”. În momentul aterisării la hipodromul școlii de cavalerie, fiind cureanți tari, patinele aparatului s-au lovit atât de brusc de pământ, încât aparatul s-a sfărâmat. Aviatorul a scăpat neatinș.

Parastas. Din Sibiu ni se scrie: Duminică în 5 Aprilie st. n. a. c. la oarele 10¹, a. m. se va celebra în biserica parohială gr. cat. română din Sibiu un parastas întru odihna sufletului distinsului fruntaș al neamului *Ioșif Sterca Saluțiu*, fost președinte al asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Procesul de calomnie al episcopului Miklosy. În ședința de ieri a camerei magnaților s-a discutat între altele și chestia de imunitate a episcopului Miklosy de Hajudorog. Primarul din Satorajuhely *Székely Flek* a făcut arătare contra episcopului, acuzându-l pentru calomnie, pe motivul, că pe vremea când episcopul Miklosy era simplu preot în Satorajuhely susținuse despre *Székely*, într-o ședință comunală că pentru comiterea unor falsuri a fost amovat din postul său de primar. Camera magnaților a predat actele în chestie comisiei de imunitate.

Monument lui Calmette. Sindicatul presei pariziene a inițiat o colecție publică pentru strângerea unui fond cu menirea de a se ridica lui Calmette un monument. Începutul contribuțiilor l'a făcut sindicatul cu suma de 1000 franci; în prima zi colecta a ajuns la suma de 9000 franci. Ziariștii parizieni vor interveni la Societatea artelor plastice, rugându-o să publice concurs pentru monumentul, care se va așeza la intrarea palatului lui *Figaro*.

Paul Heyse pe moarte. Din München se anunță că starea marelui scriitor german *Paul Heyse* este disperată. Medicii au constatat, că suferă de pneumonie, așa că desnodământul fatal al poetului, care zace în inconștiență se așteaptă în tot momentul. Regele s'a interesat ieri înainte de prânz în mai multe rânduri de starea lui Heyse; la prânz s'a comunicat la palat, — că nici-o scăpare nu mai există pentru poet.

Societatea bulgară „Dobrodja”. Asupra caracterului acestei societăți bulgărești, despre a cărei înființare am amintit într-un număr trecut, comitetul ei publică în presa din Sofia următorul comunicat, prin care tinde să desmintă afirmațiile publicate de presa străină relativ la scopul societății:

„*Ideia înființării societății noastre a venit în mod spontan la mai mulți bulgari născuți în Dobrodja, stabiliți în Bulgaria. Sus zisa societate nu are nici o legătură cu cercurile oficiale sau oficiale, cu cari a avut chiar de luptat spre a se înființa și a funcționa; ea urmează un scop umanitar*

și strict cultural, excludând în mod hotărât ori-ce mijloc revoluționar, sau care s'ar depărta dela cea mai strictă legalitate. Această societate nu poate deci în nici un caz să fie comparată cu organizațiile macedonene.”

Țigărele noui. Numărul de eri al foaiei oficiale a ministerului de război anunță, că începând din 6 Aprilie se va pune în vânzare un nou fel de țigăre: „*Mirjam*”, cu și fără carton. Se vor vinde în pachete de câte 10 și 100 bucăți și va costa 5 fileri bucată.

Greve. În urma nemulțumirilor lucrătorilor din fabrici, mișcarea grevistă la proporții uriașe în Rusia. În raport cu numărul greviștilor crește și numărul fabricilor silite să sisteze lucrările. Până azi au pășit în grevă lucrătorii din 121 de fabrici, între cari și ai fabricii „*Putilov*”, așa că numărul greviștilor se urcă la aproape 90.000.

Din Londra se anunță că 75 mil mileri din Pensilvania amenință cu proclamarea grevei pe ziua de 3 April, dacă până atunci nu se va lvi o înțelegere între dânsii și patroni.

Nou imitator al lui Pegoud. Din Berlin se anunță, că aviatorul german *Twee* a executat alături un sbor la *Pegoud* cu un monoplan german. Îndrăznețul aviator s'a ridicat la înălțimea de 800 metri, de unde scoborând pe o aripă, a executat periculoasa întorsătură a lui *Pegoud*. Aterizarea s'a făcut fără accident.

Spion în aeroplan. La Gersdorf în Germania a aterizat alături un aeroplan, al cărui pilot a fost arestat, iar aparatul lui secestrat. Doi ofițeri prusi cari îl urmăriseră dela o mare distanță cu automobilul, au declarat că aviatorul e un ofițer, spion rus — și pe baza acestei declarații s'a făcut arestarea. Pilotul — după cum a declarat la interogatoriul ce i s'a luat — se numește *Dimitrie Filipov* și vanise din Petersburg; neagă însă că ar fi ofițer și spion rus. Asupra lui se continuă cercetările.

Ziarul „Universul”, având libera intrare în Ungaria e dispus la cerere a trimite prospecte cu condițiile de abonamente, cât și condițiile de înființarea depozitelor de vânzare. Oferte la „Universul” București. — 2—3.

Știri mărunte. Din Toulon se anunță că torpilorul francez „358” s'a ciocnit de o stâncă, scufundându-se în mare, în decursul unor exerciții. Personalul a fost salvat de un vapor care l-a sărit în ajutor.

Emil Vedrine, fratele vestitului aviator, a căzut cu aeroplanul lângă Remis, rănindu-se mortal.

Amiralitatea engleză a ordonat mobilizarea de probă a flotei pe ziua de 18 Aprilie.

Din Constantinopol se anunță: Cu toată operația la care a fost supus colonelul *Nouri bey* comandantul corpului I de armată, a subcomand din cauza ranei căpătată la cap în urma unui accident de automobil.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru fondul de excursii al studenției noastre. Marți, în 7 Apr. (25 Martie) a. c. va ține d-l *Dr. Hortia Petra-Petrescu* o conferență publică în sala gimnaziului nostru din Brașov. Conferința este intitulată: O plimbare prin orașul Crinuului roșu (Florența). În decursul conferinței va ceti conferențiarul pagini referitoare la *Florența*, din *Roujon*, *Taine*, *Vasari* și *Leopardi*. Contribuiri după plăcerea fiecăruia. Venitul curat e destinat pentru fondul de excursii al elevilor cl. VII. gimn, cari se pregătesc tocmai pentru o oălătorie în Italia.

Atregem deosebita atențiune a publicului nostru asupra acestei interesante conferențe și a scopului nobil ce-l urmărește conferențiarul.

Serbare religioasă în Brașovechi. Duminică în 23 Martie (5 Aprilie) a. c. grupul preoților noștri din Brașov va servi Vecerina și sf. Litie, în Brașovechi, la 4 ore p. m. Va predica d-l preot *Dr. Nic. Stînghe*, iar răspunsurile la ectenii le va da corul bisericesc din Brașovechi.

Aviz. Domnii președinți ai Agențiilor „*Asociațiunii*” sunt rugați cu insistență să trimească în zilele acestea rapoartele despre activitatea agențiilor, precum și listele membrilor înscriși. — *Biroul Desp. I. (Brașov) al „Asociațiunii”*.

Societățile de lectură ale studenților dela gimnaziu și școala comercială superioară greco-orientală română din Brașov invită la ședința publică, ce se va ține duminică în 23 Martie st. v. 1914 în sala festivă a edificiului gimnazial. Începutul precis la 3 oare p. m. Programul publicat în numărul de ieri.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuiri: banca „*Lipovana*” din *Lipova* 40 cor., banca „*Zărândeană*” din *Boița* 30 cor.

Primească marinimoșii donatori sincerile noastre mulțămite. — *Direct. școlaelor medii gr. or. rom. din Brașov*

Secția de gimnastică a reuniunii de gimn. și cântări ține mâne, Sâmbătă, la ora 6 o repetiție.

Apollo-Bio. Program pentru Sâmbătă și Duminică la 4 și 5 Aprilie 1914 Duminică reprezentație la orele jum. 4, 6 și 8. Program de slagăre: *Grozăvile Ciungelor*, mare și excitantă operă cinematografică, dramă în 3 acte. Intre altele lupte cu tigrii. Ziar cinematografic *Gaumont*, actualități. Cel mai succes și hazliu film. al sezonului: „*Riporterul*” (umor) în 2 acte. *Poldor* și „*Mona Lisa*” (umor). *Novitate*: *Micul temnicer*, dramă în 4 acte. Luni nu-l reprezentație. Marți și Miercuri program nou. Muzica militară.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 3 Aprilie. În ședința de ieri a camerei magnaților la adresa trimisă de EMKE, contele *Károlyi* a revenit la pactul român și a debeat iarăș nește falșități impertinente. Intre altele a zis, că din seminariile române ies agitatorii naționaliști.

Cu privire la cele petrecute la meetingul Ligei, cere intervenție diplomatică. Declară apoi că țărăni români din Bănăt se înarmează și guvernul nu face nimic.

Episcopul *Hossu* protestează contra afirmației lui *Károlyi*, cu privire la seminarii.

Românii din Ardeal — zice P. S. Sa — n'au avut nici când sentimente iredentiste. Când cu mișcările rășboinice din anul trecut, soldații români au servit cu fidelitate și nici unul n'a desertat în România.

Tisea, răspunzând, zice că e trist dacă se află unii între Maghiari cari să crează afirmațiunile contelui *Károly*. O intervenție diplomatică numai atunci s'ar putea face, dacă guvernul României s'ar fi pronunțat în felul rapoartelor din ziare.

Adresa lui EMKE se pune la dosar.

București 3 Aprilie. Ziarul oficios „*Viitorul*” desminte știrea, că s'ar fi cerut de guvernul austro-ungar estradarea lui Mândăchescu, că implicat în afacerea dela *Dobrița*.

Știrea — scrie „*Viitorul*” — este inexactă și suntem autorizați a-i da cea mai formală desmintire. Extradarea nu s'a ceut și nu se putea cere de cât pentru supușii austro-ungari, iar nu și pentru Mândăchescu, care este supus român. Este de mirare că se pot face afirmațiuni de asemenea natură. afirmațiuni contrare atât principiilor admise în dreptul internațional cât și convențiilor existente între România și alte state.

Sofia, 3 Aprilie. Consiliul de miniștri bulgar a hotărât să ofere grupului parlamentar otoman un loc de vice-președinte în biroul camerei. Deputații otomani, primind oferta guvernului bulgar, au indicat pentru vice-președinția *Sobraniei* acordată lor, pe d-l *Ethem Ruhi*, un vechi ziarist și mare bogătaş din Bulgaria veche.

Cărți și reviste.

— Nr. 10 al revistei „*Not*”, organul studenției române. Cuverta acestui număr cuprinde mai multe fotografii, scene dela noul club sportiv „*Transilvănean*”. Cuprinsul:

Sucesiunea cetății regine, de *Mircea R. Șirianu*. Sport, de *Dr. Sever Dan*. Un suflet de patriotism, de *Vintilă Popovici-Max*. Scrieri din Paris, de *Mircea Popovici-Max*. Poezie populară, cul. de *Tr. P. Nicolin*. Influența hotărâtoare a frumuseții asupra căsătoriei omului, de *Charles Darwin*. Din carnetul meu, de *Drand Vintilă Popovici-Max*. Preteniile mele, de *Drand Vintilă Popovici-Max*. Indiscrețiuni artistice, de *Eugeniu Popovici-Max*. Cronică. — *Bibliografie*. — Poșta Redacției.

Costul abonamentului: 6 cer. pe an. Administrație: Cluj (Str. *Ferenc Jozsef* Nr. 58. Etajul I.)

Proprietar: *Tip. A. Mureșianu*. „*Bravo & Comp*” Redactor responsabil: *Ioan Brotea*.

! Desfacere totală concesionată ! de autorități !

Din cauza desface- **Dumitru Berbecar,** cu începere din 16 Martie
rei magazinului urmează vânzarea totală
cu prețuri scăzute.

BRAȘOV, Strada Hirscher 7. 12-150. Telefon 487

Oarele de vânzare dela 8-12 și 2-6.

AVIS.

Am onoarea a aduce la cunoștința on. public
că am deschis un

MAGAZIN NOU in Strada neagr nr. 35

unde vând următorii articoli și pe rate săptămă-
năle și lunare: Pânzării, trusouri de mirese,
confecțiuni pentru domni și dame, covoare, gar-
nituri de pat și alte diferite articole.

Serviciu punctual.

Rog sprijinul On. public. Cu toată stima

Schwarcz Herman.

3-25

MIHÁLY JENŐ

CROITOR DE HAINE BĂRBĂTEȘTI MODERNE.

BRAȘOV, Târgul inului Nr. 26, etajul I.

aduce la cunoștința On public, că pe lângă croitoria
pentru bărbați, am înființat și

Croitorie pentru dame.

Confecționez ori și care îmbrăcăminte pentru dame, costume,
bluze, rochi după cea mai nouă modă, pe lângă
prețuri moderate.

Cu ocaziunea sezonului ce se apropie rog sprijinul Onor.
public pentru amândouă întreprinderi.

-25

Cu distincă stimă **MIHÁLY JENŐ.**

Negot nou de vâpseli de primul rang.

Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de
odăi și a comercianților că am deschis in

Brașovechi, strada lungă No. 9, o

Prăvălie de vâpseli și uleiuri,

bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.

Am și un deposit de tot felul de scări.

Prețuri moderate. 85-30) Serviciu solid.

N. ARSU, Vâpsitor de odăi și comerciant de vâpseli

Marca conducătoare a in-
dustriei de ghete formează
indiscutabil

GHETE TURUL

Turul fabrică de ghete S. A.

Cel mai mare fabrică
din Monarchie.

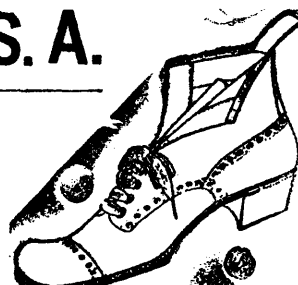
Nr. 259 Chevreau ghete
cu șinor. K 10-
Nr. 287 Chevreau
Goodyear K 13-50
Nr. 6095 Chevreau
Goodyear I-ma
calitate K 16-

Nr. 405 K. Chevreau cu
nasturi K. 9-
Nr. 488 Chevreau
Goodyear K 11-50
Nr. 415 Chevreau
Goodyear K 14-

Nr. 840 Cu nasturi Chevreau K 11-
Nr. 246 Cafeniu Chevreau Goodyear „ 12-
Nr. 882 Chevreau Goodyear cusute „ 14-50
Nr. 1555 Lacă K 16-50

Nr. 92 Box, Ghete cu șinor
K 10-50
Nr. 807 Chevreau K 11-
Nr. 6085 Box, stil
american K 12-
Nr. 110 Chevreau Goodyear
I-ma calitate K 16-

Nr. 408 Chevreau cu
șinor K 9-
Nr. 401 Chevreau
Goodyear K 12-
Nr. 426 Cafeniu Chevreau
Goodyear cusute K 18

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”,
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau lunar.
Administr. „Gazetei Transilvaniei“.

Publicație de licitare minuendă.

Biserica gr. cat. din Zagra
(com. Bistrița-Năsăud) pentru a
da in întreprindere clădirea bise-
ricei anunță licitare minuendă
publică.

Se dau in întreprindere toate lu-
crările de construcție (la un singur
întreprinzător) și anume: lucrări
de terasamente, de zidărie, beton
și așezat, petrară, dulgherie, ple-
nerit și acoperit, tâmplărie, ferărie
și lăcătușerie, sticlărie și orna-
mentare pe baza prețurilor de u-
nită cuprinse in deviz. a planu-
rilor și condițiilor speciale. apro-
bate de Veneratul Consistoriu din
Gherla. Suma acestor lucrări e
70,083 cor. 66 fl.

Pentru acest scop se deschide
licitare publică prin oferte închise
care sînt ase înainta până în ziua
de 20 Aprilie n. 1914 la oarele 12
din zi la oficiul parochial gr. cat.
din Zagra (:p. u. Zagra).

Ofertanții trebuie să depună
un vadiu provizor de 5% a sumei
lucrărilor și se dovedească prin
acte legale, că au autorizația de a
face construcții publice de rang
superior, in piatră, lemn sau fer.

Planurile, devizul, condițiile
de contract și muștra de ofert se
pot vedea in cancelaria advoca-
tului Dr. V. Onișor in Bistrița Str.
Lemnelor 63 in oarele de cance-
larie până in 18 April a. c.

Zagra, 31 Martie 1914.

Senatul bisericesc gr. cat.

Ionel Ciucășel

croitor de haine bărbătești

Brașov,

Târgul Florilor 18.

6-50

SAMUEL LIPOT

Cel mai mare magazin în Ardeal de
haine gata pentru bărbați, băeți și fete.

Brașov, Târgul Inului 31-33 (Palatul Czell).

Mare ocasiune de a cumpăra.

Toată marfa din prăvălie se vinde cu prețurile de fabrică, cât va ținea depositul, fără
obligament de a cumpăra.

Reuniunile au favorul de prețuri scăzute.

23-80

Ori și ce concurență eschisă.